

JUBILEUM

A PAPÍRIPAR következő, összevont 5.-6. száma – a **lap 50 éves jubileuma jegyében** – november 15-én jelenik meg, egyidejűleg a Magyar Grafikával, de külön kötetben, 128 színes oldalon.

Mindkét lapot megkapja a PNYME valamennyi tagja.

A lap múltidéző cikkeket, majd a hazai papíripar elmúlt 50 évének eredményeit tartalmazza. Regionális kitekintésként a MONDI, a Hamburger A.G. és a Trierenberg Holding vezetőivel készített interjúkban bemutatja a hazai papíripar helyét a globális gazdaságban. A Restaurátor szakosztály munkájáról szóló összeállítás zárja a folyóirat ünnepi számát, melyben helye van a beszállítók, jogi tagok bemutatkozásának, hirdetésének is.

A szerkesztő

III. Papírvarázs Fesztivál

2006. május 26–28.

Persovits József

A Papírvarázs Fesztivál idén harmadik alkalommal került megrendezésre a Magyar Rézkarcoló és Litográfus Művészek Egyesülete szervezésében. A többnapos esemény főszereplője a papír, amely egyre inkább életünk részévé válik. A Ferencváros Ráday utcájában felépített papírváros

kapuja stílusosan papírból készült. A fesztivál résztvevői zömmel a felállított sátrakban, másrészt az utcában levő galériákban, kiállítóterekben és könyvesboltban leltek otthonra. A közönség a papírral mint anyaggal, mint eszközzel és mint műalkotással egyaránt találkozhatott. És természetesen az alkotókkal, akiknek a keze nyomán életre kelt a papír, megszületett a papírvarázs. A sétáló utca teraszain, éttermeiben, kávézóiban megpihenhetett a nézelődő, vagy az utcaszínház műsorai között válogatható látogató.

A rézkarcolók sátrában *Kasnyik László* kezelte a levonat készítő prést. A nyomtatás művelésének előkészítése és a nyomtatás sok érdeklődőt vonzott. A prés a csillag alakú karjáról és a befestékezett sárgás-barnás nyomólemeze

kerülő különleges papírról, valamint a vastag borításról könnyen felismerhető.

A *Budai Papírmerítő Műhelyben* kézi szítával fakádból merítették az árkusokat, majd a nézőközönség az ezt követő műveleteket követhette egészen a kész papírig. A különleges struktúrájú, vastag kézipapírosra nyomtatott feliratok, szövegek ma is érdekes archaikus hatást keltenek.

Csak a legtürelmesebbeknek ajánlható a papírfiligrán művészete. *Nagyné Havas Anna* keze nyomán a 3 mm-es papírcsíkokból vertcsipkeszerű képződmények születtek. A papír éle adja a mintát, csupán a fantázia és a türelem szab határt e különlegességnek. Érdekes három dimenziós levelezőlapok, de lámpaernyő, képkeret és dobozdíszek készíthetők e technikával.

Gattyán Ágnes iparművész standján a ghianzhi kínai hajtogatási mód volt szemléltető élőben. A sok színes, háromszög alakú papírból szobrok készültek.

A *KidPix digitális alkotóműhely* sátrában gyerekek szakírányítással tanulhatták, vizuális eszközök segítségével a képzőművészet alapjait. Öröm volt látni a jövő iparművészeinek egy-egy sikerültebb alkotását.

Az origami művészete mindig sok látogatót vonz *Molnár László* a nézelődők szeme láttára haj-

togatta lepke, pók és egyéb állat-alkotásait. Nekem a gyümölcsöstál tetszett a legjobban, amelynek közepén egy ananászcsoda mutatta magát eredeti nagyságban.

Az egyik sátor mellett szelektív hulladékgyűjtő játszótér hirdette, hogy a visszagyűjtött műanyag, üveg, fém és persze az újrahasznosított papír milyen jelentőséggel bír. Az ökoprogramok megismerését ismeretterjesztő prospektusok is segítették. Az egyikben olvastam például, hogy egy fából átlag 5300 darab italoskarton-doboz készül, felhasználás után visszagyűjtve ennyi dobozból pedig mintegy 700 darab újrahasznosított papírirka készülhet.

Kasztner Erika papírbabái valójában szétnyitható dobozok. Szép kivitelű figurái ötletességéről és különlegességéről tanúskodnak.

Sok érdekes dolog volt látható a háromnapos fesztiválon. Még kettőt említek: a pécsi Kézművész Bt. vállalkozást, amelynek tagjai *Rétfalvi Orsolya* és *Erdős Tibor*. A betéti társaságot tíz éve alapították, tradicionális kézi könyvkötéssel foglalkoznak. Orsolya végzett könyvkötő, aki az OSZK hároméves tanfolyamán könyvrestaurátorként is képezte magát. Szerzett szaktudását ma vállalkozásukban hasznosítja. A papír mellett textil-, bőr-, selyemborítású különleges könyvek és mappák sora volt látható. Érdekesnek tűnt az ún. keményítős papírokkal borított színes könyvsorozatuk. A másik ilyen műhely a szomszéd sátorban üzemelt, ahol két erbu-festő: *Selma Öles* és *Szokmári Klára* dolgozott. E különleges művészetről bővebben a *Selma Ölessel* készült interjúból ismerkedhet az olvasó.

A papírmárványozás művészete

Interjú Selma Öles ebru-művésszel

Persovits József

Selma Öles ebru-művész, tizenkilenc éve él Magyarországon. A török követség munkatársaként dolgozik. Szabadidejében különleges hobbinak hódol: ebrut készít. Az ebru törökül papírdíszítő művészet. Perzsául ebri, ami felhőt illetve felhőset jelent, a víz felszínét pedig ab-ru kifejezéssel jelölik. Csagatájul az ebre szóval az eres-hullámmintás papírt nevezik, a magyar értelmezése pedig: papírmárványozás.

– *A falon látható orientális színes kép olyan, mint egy nagy alakú névjegy. Mi van rajta?*

– Tizenhárom éve szülővárosomban Malatyában volt egy kiállításom, akkor készítette számomra egy török kalligráfia művész. A kalligráfia ma is használatos Törökországban, ami szinte egybefonódik az ebrual. Az ebru egy különleges papírmemesítési eljárás, azaz papírmárványozás. A kapcsolatuk onnan ered, hogy régen a könyvkötészetben a kézzel írott könyvekben és az állami dokumentációban használták a márványos papírokat. A falon levő színes képet minden kiállításomra viszem magammal, rajta van az összes ebru-változat. Az első a „battal ebru”, ami az egésznek

az alapja. Azt jelenti, hogy a vízbe csepegtetjük a festéket, és úgy hagyjuk, nem nyúlunk hozzá, nem formázzuk. A spanyol ebru úgy készül, hogy a festékes vízre ráhelyezzük a papírt, majd ide-oda húzogatójuk. Mint a neve is mutatja, Spanyolországban találták ki. A „sal ebru” igazából török minta, mi sal-mintának hívjuk. Kis levélszerű forma jön ki belőle. A következő a „fésűs-csepegtetett” ebru, amely úgy készül, hogy először a festékes vízben a fésűt végighúzzuk, majd festéket csepegtetünk rá. A „kék-ebru” a nevént onnan kapta, hogy lahorékéből készül. Ha a festék egy kicsit tovább marad a víz felszínén, akkor homokosodik, szállkás mintát ad, ezért homokos-szállkás ebrunak hívjuk. A „neftli ebrut” magyarul naftás ebrunak mondjuk. A festékbe kevert nafta olyan kémiai tulajdonsággal bír, ami segíti a festékkerülést a víz felszínén.

– *Milyen festékek használatosak a márványozáshoz?*

– Természetben előforduló színes földfestékeket használok. Például ezt a gyönyörű okkersárgát, amelyet a porcelánfestők is használnak. De használok pigmenteket is. A festékhez ökörepét